

*The V4 Humanities Education for the Climate.
Diagnoses – Best Practices – Recommendations [HEC]*

Mgr. Anita Račáková, PhD.

Katedra slovanských jazykov

Filozofická fakulta Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici

Téma: *Človek a zmeny životného prostredia*

Cieľová skupina: zahraniční študenti bakalárskeho stupňa vysokoškolského štúdia (bez ohľadu na študovaný odbor a študijný program), ovládajúci slovenský jazyk na úrovni B1 podľa Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky.

Predmet: slovenčina pre cudzincov (so zameraním na výučbu odborného/akademického jazyka).

Časová dotácia: 2 vyučovacie hodiny (80 minút)

Nadväznosť vyučovacej jednotky:

Na predchádzajúcich hodinách si študenti osvojili základné zásady efektívneho čítania a porozumenia odborného/akademického textu, používania termínov a tvorby ich definícií. Oboznámili sa tiež s princípmi výstavby textov patriacich k modelovej štruktúre náučných textov a ich jazykovo-štylistickou charakteristikou.

Edukačné ciele:

a) vzdelávacie ciele

Študent je schopný:

- plynule ústne komunikovať v slovenskom jazyku o vzťahu človeka a životného prostredia, pričom využíva všeobecnú odbornú slovnú zásobu a náročnejšie gramatické štruktúry,
- recipovať a produkovať odborný písaný text na tému vzťahu človeka a životného prostredia s využitím znalostí príslušných textových konvencií,
- argumentovať v slovenskom jazyku,
- získavať, analyzovať a interpretovať výskumné dáta v slovenskom jazyku,
- kriticky uvažovať o danej téme;

b) poznávacie ciele

Študent pozná:

- slovnú zásobu súvisiacu so životným prostredím

The V4 Humanities Education for the Climate. Diagnoses – Best Practices – Recommendations [HEC]

- prejavy negatívnych zmien životného prostredia,
- ich príčiny a dôsledky,
- možné riešenia,
- vzťah society, v ktorej žije, k životnému prostrediu a jeho ochrane;

c) výchovné ciele

Študent si uvedomuje zodpovednosť spoločnosti a človeka za stav životného prostredia, dôsledky jeho konania a dôležitosť ochrany životného prostredia a klímy.

Metódy výučby: recepcia a produkcia textu v ústnej a písomnej podobe, dotazníková výskumná metóda, diskusia, rozhovor, práca s obrazom, samostatná práca, praktické cvičenia, výklad.

Formy výučby: frontálna, skupinová kooperatívna práca, práca vo dvojiciach, individuálna práca.

Materiály a pomôcky: pracovný list, dotazník, písacie potreby

Literatúra:

STRAPCOVÁ, K.: Klimatická zmena a ochrana životného prostredia vo verejnej mienke na Slovensku. In *Working Papers in Sociology*, 2020, č. 2, 23 s. ISSN 2453-6970

Priebeh výučby

I. Úvodná časť – mobilizácia študentov

Študenti sú uvedení do témy vyučovacej hodiny formou riadeného rozhovoru, počas ktorého sú mobilizované ich poznatky a komunikačné zručnosti v slovenskom jazyku.

Úloha Študenti sú vyzvaní, aby odpovedali na otázku:

Zasiahla vás počas života nejaká prírodná katastrofa? Uved'te aká.

Vyučujúci vyzve študentov, aby si po úvodných odpovediach navzájom kládli doplňujúce otázky, pomocou ktorých zistia príčiny katastrofy, opíšu jej priebeh a dôsledky na život osoby, ktorá ju zažila. Vyučujúci zároveň uvádza na tabuľu novú odbornú slovnú zásobu súvisiacu s prírodnými katastrofami a ich príčinami. Slovná zásoba bude následne využitá v cvičeniach z pracovného listu.

The V4 Humanities Education for the Climate. Diagnoses – Best Practices – Recommendations [HEC]

II. Centrálna časť

II.1. Vyjadrovanie príčiny a dôsledku

Úloha č. 1 Študentom sú rozdane pracovné listy. V cvičení č. 1 študenti opíšu dôsledky negatívneho zasahovania človeka do prírodného prostredia. Svoje tvrdenia musia podložiť dôkazmi a argumentmi. Ako pomôcku môžu využiť obrazový materiál, ku ktorému je potrebné v prvom kroku priradiť správne pomenovania prírodných katastrof alebo dôsledkov konania človeka.

Úloha č. 2 Študenti v cvičení č. 2 z pracovného listu sformulujú príčiny negatívnych zmien životného prostredia a prírodných katastrof, ktoré opísali v predchádzajúcom cvičení. V prvom kroku využijú správne tvary substantívnych výrazov, resp. deverbatívnych substantív a slovných spojení ponúknutých v tabuľke. V ďalšom kroku vety transformujú tak, aby použité deverbatíva nahradili východiskovými verbami v dokonavom/nedokonavom vide. Cvičenie umožňuje nácvik tvorenia menných konštrukcií, typických pre náučný štýl, používania dokonavej a nedokonavej podoby príslušných slovies a tiež správnej slovesnej väzby. V cvičení sa zároveň uvádza nová slovná zásoba. Študenti môžu využiť krátky slovník, v ktorom sú vysvetlené významy vybraných lexém.

Úloha č. 3 Úloha nadväzuje na predchádzajúce cvičenia z pracovného listu. Študenti po sformulovaní príčin a dôsledkov negatívnych zmien životného prostredia a prírodných katastrof navrhnu 5 krokov, ako nepriaznivú situáciu zmeniť. Do výpovedí musia zakomponovať myšlienky vyplývajúce z úvodného citátu v pracovnom liste a slovnú zásobu, ktorú si osvojili v predchádzajúcich cvičeniach. Študenti pracujú vo dvojiciach. Riešenia si jednotlivé dvojice následne navzájom v diskusii porovnajú a argumentmi potvrdia alebo vyvrátia ich opodstatnenosť.

II.2. Syntéza a získavanie vedeckých dát

Úloha č. 4 Úloha má komplexný a syntetizujúci charakter. Študenti v priebehu 1 týždňa overia vnímanie faktov a informácií, s ktorými pracovali v predchádzajúcich cvičeniach, v blízkosti

The project is co-financed by the Governments of Czechia, Hungary, Poland and Slovakia through Visegrad Grants from International Visegrad Fund. The mission of the fund is to advance ideas for sustainable regional cooperation in Central Europe. This project was made possible through Strategic Grant No. 22020071 from the International Visegrad Fund.

***The V4 Humanities Education for the Climate.
Diagnoses – Best Practices – Recommendations [HEC]***

societe pomocou krátkeho dotazníkového prieskumu (cvičenie č. 4). Vyučujúci študentov oboznámi s princípmi dotazníkového prieskumu (výber výskumnej vzorky, počet respondentov, získavanie údajov o respondentoch a pod.), zadá časový rámec (1 týždeň) a inštruuje študentov, ako spracovať získané údaje. Výsledky dotazníkového prieskumu študenti sformulujú v krátkom sumarizujúcom odbornom texte, pričom použijú vetné konštrukcie uvedené na konci cvičenia č. 4. Zhodnotenie prieskumu zašlú vyučujúcemu, ktorý ich následne vyhodnotí a na nasledujúcej hodine realizuje formou výkladu spojeného s diskusiou reflexiu všetkých elementov textov – obsahovej stránky, jazykového spracovania a formálnej úpravy. Študenti si touto úlohou upevnia nielen jazykové a komunikačné zručnosti získané na hodine, ale osvoja si aj vedecké metódy získavania a spracovania údajov o životnom prostredí v slovenskom jazyku.